

Na Semiči.

Na Semiča tabri
V sencí pod gabri
Zvedrujem se sam,
Okoli zvaline
Nekdajne grajšine
V mahu spoznam.

Kar slavče moj ptiček,
Iz nograda čriček
Začneta živó,
En veterček piha,
Me s cvetjem nadiha
Nebeško ljubo.

Sercé se mi vname,
Ta kraj me prevzame
Drevén osterním;
Ko spet se zavédam,
Okoli poglédam
Kaj tukaj sedím!

Umika se veja
Se sončik posmeja:
Češ, to se t' godí!
Ta gora je mati,
Zna streči, zibati,
In z vinam dojí.

Ko čutaro vzamem,
Napijat vstanem
Soseski okrog;
No! čujte domači,
Sosednji mejači:
Pomozi vam Bog!

Gorenaki snežniki,
Mi nekđaj redniki,
Tud vam naj veljá;
Povejte okoli,
De kaplja najbolji
Je tukaj domá.

Po Semiški gori
Enako se zori
Kozarci blišé;
Naj čutara, verčik
Ogrevata sertčik —
Težave bežé.

Naravoznanstvo v ljudski šoli.

II. Sprijemnost.

9. *Povodnih ptic voda ne premoči. (Vse plavarice imajo s tolščo napolnjeno žlezo, iz ktere tolščo preneso s kljunom na peresa, vsled tega pa zveznost njih toliko oslabi; da se jih voda ne more prijati.)* — 10. *Po zimi in o mokrem potu namažemo svoje obuvale s tolščo.* — 11. *Leseno pohišje prevlečemo s lakom, s gladčino ali tudi s oljnato pokostjo ali firnežem.* — 12. *Z oljem namažemo razne reči, da se jih rja ne prime.* — 13. *Obliž ali obložek se ne prime in ne derži platna ali papirja, ako smo ju prej s milom ali tolščo namazali.* — 14. *Pri izdelovanji podob iz ilovice ali voska, pomočijo poprej ulivalo ali kalup z vodo.* — 15. *Pri narejanji odtiskov v mavcu (gipsu) mojstri podobo ali obliko preje s oljem pomažejo, pri rudninskih livarnah ali ulivarnicah pa podobo preje s kredo potresejo.* — 16. *Milo se naj lažje nareže s mokrim in pogretim nožem.* — 17. *Suknjo in volno je treba pred barvanjem valjati.* — 18. *Popolno suho kupico zamoremo z vodo prav do verha napolniti. (Zveznost vode v kupici zadržuje, da voda čez njo ne teče.)* — 19. *Ako pa robove kupice zmočimo, tedaj voda precej čez teče. (Pomočeni robovi imajo sprijemnost, in ta*

dela zveznosti vode nasproti tako, da voda lahko ob robu teče.) — 20. Prav suha šivanka, dasiravno je težja od vode, vendar plava na vodi. (Voda suho in znabiti nekoliko mastno šivanko malo, ali kar nič ne zmoči, jo tedaj malo ali celo nič ne privlača; sprijemnost ne more tedaj zveznosti vode nasprotovati; ta pa je dovolj močna, da zabranjuje potopljenje šivanke.) — 21. Nektere zaželke čez vodo teko, a se ne potope. — 22. Na mastni papir se s tinto ne da pisati. — 23. Popki od nekterih rastlin prevlečeni so s nekako mastjo ali smolo, ktera je zelo važna za njih obstanek. Zakaj? — 24. V kapljice se zbira na steklu živo srebro, a voda na mastnih večeh. — 25. Rosne kapljice ne zmočijo zeljne rastline. (Vosku podoben prah, s katerem so rastline prevlečene, nima nikakoršne sprijemnosti do vode.) — 26. Rosne kapljice sderče po listih cvetlic, a ne zmočijo jih. (Cvetličino perje ima neko žlahtno fino olje.) — 27. Na steklu okenj navede se bolj položne, nepravilno robčaste kapljice, ne pa okrogle, kakor na listih rastlin. (Prah in maščobe nimate sprijemnosti do vode; zato voda na prašnih, mastnih ali smolnatih podlagah brez vse ovire sledi za zveznostjo, ter obel ne nareja. Steklo pa nasproti ima sprijemnost do vode; vendar je pa ona po sprijetem prahu in toľšči toľiko oslabljena, da obvisela voda za zveznostjo ne more slediti. Sprijemnost pa dela nasproti zveznosti, da se vodene kapljice od steklene poveršine ne morejo odločiti toľiko, kolikor se morejo razširiti na stran.) — 28. Čerka zapisana s suhim perstom na steklo okna, postane vidljiva, ako dihamo okoli popisane prostora. (Natanjčna opozovanja so pokazala, da se po poteglejih vselej manj vodene pare prijemlje, kakor drugod po steklu. To pa kaže o spreminjavi sprijemnosti steklenih delkov zadetih po poteglejih (stekleni deli, po katerih se je čerka naredila, so spremenili sprijemnost). Ta spreminjava razlaga se pa od tod, da je na steklu nekoliko zraka obtičalo. Ako vtaknemo stekleno palčico v vrelo vodo, tedaj vidimo, da se zrak, kateri je bil na njej obtičal, precej v soparih vzdiguje. Tako so zračni skladi tudi na oknu od stekla. Pride tedaj v te sprijemljive zračne sklade vodena para, prizadeva si toraj steklo, da tudi od nje, kolikor mogoče, potegne na se, in dovoljuje sprijemnost. Koliko več sile pa mora ona za to porabiti, da ohrani in obderži zračne sklade, toľiko manj soparnih ali vodenih kapljic pa more ob enem obderžati. Mislimo si pa sedaj, da po utisu persta na steklo je bil ostali zrak na popisanih krajih skupaj stlačen, tedaj potem lahko razumemo, da je ona s privlačnostjo redkeja postala, težji zračni delki privlačijo manj vode k sebi, tedaj se tudi manj porose. Ako pa pišemo n. p. z ledenim čertalom, pa postane popisano mesto, ako ga obdihamo, zelo vidljivo, ker k temu primerljeju razen utisa ledenega konca tudi mras k tanjščanju sprijetega zraka nekaj pripomore, da se po poteglejih vselej manj vodene pare prime, kakor drugod po steklu.

(Dalje prih.)